

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Directie Wetgeving

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Ons kenmerk

5683742/11/6

Uw kenmerk

147622.01u

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 31 januari 2011
Onderwerp Groenboek Europees contractenrecht

Aan de leden van Uw Kamer heb ik op 7 december jl. de conceptreactie op het Groenboek Europees contractenrecht voorgelegd. In mijn brief van 20 december jl. heb ik enkele vragen van de VVD-fractie van Uw Kamer over dit onderwerp beantwoord. Het verheugt mij in uw brief van 21 december jl. te lezen dat de vaste commissie voor Justitie de benadering van het Groenboek door het kabinet en de gemaakte keuzes in de kabinetsreactie onderschrijft. In deze brief ga ik mede namens de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in op de vragen die de leden van de PvdA-fractie (hierna: de leden) mij in laatstgenoemde brief stelden over de kabinetsreactie.

Europees contractenrecht slechts een deeloplossing

De leden merken terecht op dat verschillende contractrechtelijke regimes slechts één van de belemmeringen zijn van het communautaire systeem (de interne markt). Om die reden stelt het kabinet in zijn reactie dat ook bij volledige harmonisatie van het contractenrecht de interne markt belemmeringen zou blijven houden door onder meer verschillen tussen de lidstaten in taal en (kosten, inrichting en duur van) civiele procedures. Harmonisatie van het contractenrecht kan dus wel bijdragen aan verbetering van de werking van de interne markt, maar zal niet alle problemen oplossen (p. 1 van de kabinetsreactie).

De juridische aard van het Europees contractenrecht

De leden stellen dat de opties voor een gereedschapkist en voor een optioneel instrument tegelijk en in samenhang een bijdrage kunnen leveren aan het vergemakkelijken van het Europese handelsverkeer. Ik steun dit standpunt van de leden volledig. In de kabinetsreactie worden om die reden zowel de gereedschapkist voor betere Europese wetgeving als een optioneel instrument onder voorwaarden gesteund.

Optie 4

De leden zijn van oordeel dat de hiërarchie tussen een optioneel instrument en het Weens Koopverdrag nader door de Europese Commissie zou moeten worden onderzocht. Het Weens Koopverdrag staat alleen ter beschikking voor business-to-business (B2B) contracten. Indien een optioneel instrument tot stand wordt gebracht, biedt dit B2B-contractspartijen een extra keuzemogelijkheid voor wat betreft het toepasselijk recht op de overeenkomst. Welk recht (het optioneel instrument, het Weens Koopverdrag of een nationaal recht) partijen willen

toepassen, bepalen zij dus zelf. Gezien het feit dat het Weens Koopverdrag een *opt-out* systeem kent (het is van toepassing, tenzij uitgesloten), en een optioneel instrument naar zijn aard een *opt-in* karakter heeft (het geldt niet, tenzij het van toepassing is verklaard), is het van belang dat de Europese Commissie aandacht besteedt aan de wisselwerking tussen deze twee instrumenten. Afhankelijk van de respectieve toepassingsgebieden zou een keuze voor een optioneel instrument, zonder het uitdrukkelijke uitsluiten van de toepasselijkheid van het Weens Koopverdrag namelijk kunnen betekenen dat bepaalde onderdelen van de overeenkomst geregeld worden door dat optioneel instrument, terwijl voor het overige het Weens koopverdrag van toepassing zou kunnen zijn. Het is de taak van de Europese Commissie om hierover duidelijkheid te creëren. Het kabinet vraagt daarom de Europese Commissie op p. 5 van de kabinetsreactie om een nadere analyse van de verhouding tussen het optionele instrument en andere internationale regelingen op het terrein van het contractenrecht zoals het Weens Koopverdrag.

Directie Wetgeving

Datum

31 januari 2011

Ons kenmerk

5683742/11/6

Volgens de leden zou ook moeten worden onderzocht hoe op nationaal niveau een collisie van dwingende wetsbepalingen kan worden voorkomen. Wordt een optioneel instrument in een Verordening opgenomen en kiezen partijen voor het optioneel instrument als het toepasselijke recht op hun overeenkomst, dan zullen eventuele dwingende regels uit die Verordening voorrang hebben boven dwingende regels van het (nationale) recht dat zonder de rechtskeuze voor dat optionele instrument van toepassing zou zijn geweest. Het verdient echter aanbeveling om dit in de Verordening zelf uitdrukkelijk aan te geven, waarbij ook het aanbeveling verdient om de verhouding van zo'n optioneel instrument tot Verordening Rome I te verduidelijken. In de kabinetsreactie wordt de Europese Commissie gevraagd aandacht te besteden aan de vraag hoe partijen een keuze voor een optioneel instrument kunnen maken binnen de regels van de Verordening Rome I (pp. 3-4 van de kabinetsreactie).

Sommige dwingende regels uit het Burgerlijk Wetboek hebben net als een eventuele Verordening waarin een optioneel instrument zou kunnen worden opgenomen, een Europese bron. Tegenstrijdigheden tussen deze regels moeten met het oog op de rechtszekerheid worden voorkomen. Om die reden vraagt het kabinet de Europese Commissie om rekening te houden met bestaande en aanstaande instrumenten, waaronder de kaderrichtlijn consumentenrechten (p. 5 van de kabinetsreactie).

Impact assessment

De leden merken op dat een optioneel instrument juist voor small and medium enterprises (SME's) van belang kan zijn. Een *impact assessment* over nut en noodzaak van een dergelijk instrument zou zich volgens deze leden ook op SME's kunnen richten.

Het kabinet heeft in de kabinetsreactie opgenomen dat de behoefte aan bescherming van een SME in diens relatie tot een groot bedrijf onderdeel zou kunnen uitmaken van het impact assessment (p. 2 van de kabinetsreactie).

Het toepassingsgebied van het Europees contractenrecht: contractspartijen

De leden pleiten ervoor om SME's dezelfde bescherming te bieden als consumenten indien SME's als eindgebruiker-afnemer optreden. Het kabinet schrijft in de reactie (p. 2) dat een optioneel instrument een bepaling zou kunnen bevatten dat de consumentbeschermende bepalingen in voorkomend geval ook van toepassing kunnen zijn op een dergelijke verhouding voor zover die SME met

een consument gelijkgesteld kan worden (reflexwerking). Het kabinet heeft een voorkeur voor een dergelijke reflexwerking voor uitzonderingsgevallen boven een regeling die voor alle *business to consumer* (B2C) en *business to SME* (B2SME) contracten eenzelfde bescherming biedt. Het streven naar een zelfde regeling voor B2C en B2SME contracten zou kunnen betekenen dat het beschermingsniveau gemiddeld lager gaat liggen dan het huidige beschermingsniveau voor consumenten omdat het beschermingsniveau voor SME's nu lager ligt dan voor consumenten.

Directie Wetgeving

Datum

31 januari 2011

Ons kenmerk

5683742/11/6

De leden merken op dat een instrument voor Europees contractenrecht in geval van B2B transacties in conflict zou kunnen komen met het Weens Koopverdrag. Deze leden bevelen dan ook aan bij het impact assessment te betrekken of een Europees contractenrecht werkelijk bijdraagt aan een beter functionerende interne markt vergeleken met het Weens Koopverdrag. Bij het onderzoeken van de toegevoegde waarde van een Europees contractenrecht zal de Europese Commissie inderdaad ook de relatie tot het Weens Koopverdrag moeten bezien. De toegevoegde waarde van een Europees contractenrecht zal groter zijn naarmate het een ruimer toepassingsgebied heeft dan het Weens Koopverdrag dat alleen op B2B overeenkomsten betreffende koop van roerende zaken ziet.

Het toepassingsgebied van het Europees contractenrecht: niet enkel grensoverschrijdend

De leden bevelen aan dat een Europees contractenrecht niet uitsluitend van toepassing zou behoeven te zijn op grensoverschrijdende contracten. Het zou volgens deze leden passen in ons nationale systeem van contractsvrijheid om contractanten de keuzevrijheid te laten het Europees contractenrecht van toepassing te laten zijn op binnenlandse contracten. Ik deel de mening van de leden dat het voor contractspartijen eenvoudig zou zijn als zij op hun grensoverschrijdende en nationale contracten hetzelfde recht zouden kunnen toepassen. Vanwege in ieder geval de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit ligt voor de hand dat een Europees optioneel instrument zich concentreert op grensoverschrijdende contracten. Om partijen bij een nationaal contract ook de mogelijkheid van een Europees contractenrecht te bieden, staat in de kabinetsreactie (p. 6) dat het aanbeveling verdient dat de Europese Commissie de lidstaten in de gelegenheid stelt en stimuleert om het optioneel instrument ook als keuzemogelijkheid aan te bieden voor nationale contracten. Partijen zouden dan dus ook bij een nationaal contract voor het optionele instrument kunnen kiezen (een materieelrechtelijke rechtskeuze) in plaats van de regels uit het nationale recht.

In de kabinetsreactie staat dat het kabinet streeft naar een instrument dat op zowel online als offline overeenkomsten van toepassing is. De toegevoegde waarde van een optioneel instrument zal bij online contracten het grootste zijn. Het is voor partijen bij een online contract echter niet altijd makkelijk vast te stellen waar de wederpartij zich bevindt. Hierdoor is niet altijd duidelijk of er in een gegeven geval sprake is van een nationaal of van een grensoverschrijdend contract. De bijzondere aard van online contracten brengt met andere woorden mee dat een onderscheid tussen nationale en grensoverschrijdende contracten voor wat betreft de toepasselijkheid van een eventueel optioneel instrument af zal kunnen doen aan de toegevoegde waarde van zo'n instrument voor de rechtspraktijk.

De materiële werkingssfeer van het ECR

De leden benadrukken het belang van het algemeen gedeelte van het contractenrecht, inclusief de algemene bepalingen, die de bescherming van de kwetsbaardere contractspartij (dwingend) regelen. Indien dit niet sluitend is geregeld, kan ook het specifiek regelen van bijzondere overeenkomsten volgens de leden niet tot een duurzaam resultaat komen. Wanneer de leden bedoelen dat bijvoorbeeld het bestaande dwingende consumentenrecht in een Europees contractenrecht moet worden overgenomen, steun ik dit standpunt volledig. In de kabinetsreactie is dit op p. 9 verwoord. De reeds bestaande Europese regels, zoals vastgelegd in de consumentenrichtlijnen, moeten volgens de kabinetsreactie worden verdisconteerd in een instrument voor Europees contractenrecht. Dat betekent dat de onderdelen van de kaderrichtlijn consumentenrechten die volledig geharmoniseerd worden, één op één moeten worden overgenomen in het instrument voor Europees contractenrecht.

Directie Wetgeving

Datum

31 januari 2011

Ons kenmerk

5683742/11/6

Overige belemmeringen

Tot slot vragen de leden mij in te gaan op het feit dat een Europees contractenrecht slechts één van de instrumenten is waarmee de mogelijkheden van de interne markt beter benut kunnen worden. Het verdient volgens deze leden aanbeveling dat de Europese Commissie ook onderzoekt of er gemeenschappelijke regels van procesrecht waaronder het bewijsrecht, geformuleerd zouden moeten worden, die als facultatief regime van toepassing zouden kunnen zijn op geschillen inzake contracten afgesloten onder een instrument voor Europees contractenrecht. Met de genoemde leden ben ik van mening dat een Europees contractenrecht slechts een van de middelen is om de interne markt beter te benutten. Verbetering van de regels van internationaal procesrecht kan ook bijdragen aan vereenvoudiging van grensoverschrijdende handel. Daar wordt op dit moment aan gewerkt. Als voorbeelden noem ik Verordening (EG) nr. 861/2007 van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen, Verordening (EG) nr. 1896/2006 van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure en de herziening van Verordening (EG) nr. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.

De Minister van Veiligheid en Justitie,